

VERSLAG SEMINAR 'AANBESTEDEN NIET NODIG'

13 maart 2025, Dorpshuis De Kern, Castricum

Georganiseerd door provincie Noord-Holland, TNO en ESNH

Inhoud:

- Plenair: Juridische analyse Energiegemeenschappen in EU- en NL-recht
  - o Wetten van toepassing op energiegemeenschappen - Eva Winters, TNO
  - o Aanbesteden niet nodig; praktische toepassing voor gemeenten - Jurgen van der Heijden, TNO
  - o Reactie - Wout van Hulst – Kenniscentrum Europa Decentraal

- Parallelsessie Directe Gunning
  - o Deel 1: bespreking uitgedeed model – Jurgen van der Heijden
  - o Deel 2: hoe kom je in aanmerking voor directe gunning? Geert Kotter
  - o Deel 3: Aanbevelingen aan Minister Klimaat en Groene Groei

- Parallelsessie Maatschappelijk Aanbesteden
- Terugkoppeling beide parallelsessies

- Bijlage I: Samenvatting vereisten aan overheid en energiegemeenschap voor het geven van opdrachten

---

Opening, Martijn Mewe, vz ESNH

Een hartelijk welkom voor de ruim 60 aanwezigen door Martijn Mewe, voorzitter van ESNH.

Iets meer van de helft van de aanwezigen is actief voor een energie-gemeenschap en minder dan de helft is ambtenaar. Er zijn enkele jonge mensen onder de 30 (applaus!).

Plenair: Juridische analyse energiegemeenschappen in EU- en NL-recht, Jurgen van der Heiden en Eva Winters (TNO)

Wetten van toepassing op EG's, Eva Winters – jurist TNO

Energiegemeenschappen in Europees recht¹

- Vereisten voor status van energie-gemeenschap (EG) oa.:
  - o organisatie/governance is open, toegankelijk, vrijwillige deelnamen, iedereen, belangrijk bij wie feitelijk zeggenschap ligt.
- Doelen oa.:
  - o milieu, economie, sociale gemeenschapsvoordelen bieden aan leden of gebieden
- Activiteiten:
  - o produceren, opslaan, verkopen, delen, aggregatie en andere energiediensten (dus echt niet alleen opwek)

Onderscheidend van andere onderneming?

- Governance en doel maken **alles** bij uit bij onderscheid tov. een onderneming
- Lokaal: lokale betrokkenheid bij hernieuwbare energiegemeenschap, lokale waarde creëren
- ...(?)

Energiegemeenschap in de Energiewet

- Vanaf 1 januari 2026 gaat de nieuwe Nederlandse energiewet in.

- ¹ Europees recht geldt ook in Nederland

- Door in wet op te nemen kan men - ook in het Nederlands wetboek - EG's een andere positie en status geven
- Energiegemeenschap kan bijvoorbeeld vergunningsvrij leveren aan kleinverbruikers

Warmtegemeenschap in de Wet Collectieve Warmte (WCW)

- Enorme verandering in de markt vanwege publieke ondernemingen in de WCW
- Ook een warmtegemeenschap (WG) moet ruimte krijgen om actief te worden naast overheid en commerciële partijen, in die markt
- De warmtegemeenschap kan door gemeente aangewezen worden voor een warmtekavel; maar de WG kan ook *binnen* een kavel aanspraak maken op een kleiner systeem tot 1500 aansluitingen.
- Veel constructies mogelijk. De WG kan bijvoorbeeld warmte verkopen aan aangewezen kaveleigenaar

Warmtegemeenschap als warmtebedrijf

- Hoe ga je als gemeente selecteren voor een warmtekavel? Tot nu toe: 'First come, first serve'. In de gaten houden voor warmtegemeenschappen - want die zijn misschien niet 'first come'
- Als er al kavel is met een ander bedrijf, dan kun je ontheffing vragen voor warmtegemeenschap (Wordt wel getoetst op invloed e.c.)

Kortom: De wetten in EU en NL geven ons handvatten om energiegemeenschappen te onderscheiden van marktpartijen en vertegenwoordigen de lokale gemeenschap.

Vraag: Hoe werkt dit verschil tussen de grote Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC) en warmtegemeenschap? HVC is vaak de eerste, dus 'first come, first serve'. Waar blijf je dan met je WG?

Antwoord: Dit is kwetsbaar onderwerp inderdaad.

Aanbesteden niet nodig; praktische toepassing voor gemeenten, Jurgen vd Heijden, jurist TNO

Wel of niet aanbesteden?

Voorbeeldcasus met energiecoaches: Energiegemeenschap en gemeente willen af van aanbesteden.

- 'Diensten voor energiebesparing' kunnen vallen onder definitie energiegemeenschappen. Dus gunnen of toch aanbesteden?
- Vraag daarbij: wat wil de energiecoöperatie eigenlijk zelf? Werken als commerciële onderneming of als dienst aan de samenleving? EC moet kiezen tussen een of ander. Commercieel: aanbesteden. Niet-commercieel betekent dat aanbesteden niet verplicht is, maar via welke route dan wel?

1. Energiecoöperatie als competitieve onderneming

- Gemeente kan willen dat de opdracht gaat naar een sociale onderneming die actief blijft in de gemeente, dus dit is in selectiecriteria op te nemen.

2. Energiecoöperatie als energiegemeenschap

- Moet lokaal zijn.
- Gemeente moet energiecoaching zien als iets van de gemeenschap, duidelijke keuze door gemeente. Dan kan je rechtstreeks aan energiegemeenschap geven.
- Van het Uitdaagrecht mag *alleen* een gemeenschap gebruik van maken.

3. Een EG kan niet én commercieel én een gemeenschap zijn: dus maak een keuze

- Postcoderoos-coöperatie op zich is geen energiegemeenschap (als die niet meer doet dan dat ene project [MdH]). Maar je kunt wel onderneming zijn en toch geen *competitieve* onderneming.

4. Wat besluit de gemeente?

- Gemeente kan stellen: we zien coaching als taak van gemeente.
- Dan volgt gemeentelijk besluit om het al dan niet voor de gemeenschap te laten zijn.
- Dan kan gemeente besluiten of de energiecoöperatie de geloofwaardige representant is.
- Indien twee energiecoöperaties aanwezig: die moeten samenwerken, en als de een dat niet wil, dan is die geen energie-gemeenschap.
- Een gemeenschap kan ook via het uitdaagrecht komen tot een opdracht en een samenwerkingscontract met de gemeente.

5. Ons standpunt:

- Veel staat al in het Verdrag van Maastricht uit 1992: daar staan de partijen overheid, markt *en* gemeenschap al genoemd.
- Gemeente Amsterdam is die keuze momenteel aan het maken.
- Als gemeente bepaalt dat gekozen wordt voor een energiegemeenschap, dan kan opdracht of land e.d. gegeven worden door de gemeente.

Reactie Wout van Hulst, Kenniscentrum Europa Decentraal

Wouts expertise is het Europees Aanbestedingsrecht.

- Definities die bruikbaar zijn komen uit de Clean Energy Package van de Europese Commissie. Het aanbestedingsrecht werpt daar een barrière op voor gemeenschappen.
- Het aanbestedingsrecht geeft wel ruimte aan sociale gemeenschappen, maar niet nog expliciet voor *energiegemeenschappen*. Dit is vooralsnog een hiaat in de wet.
- Er zijn opties om - minder risicovol - zonder aanbesteden te gunnen. Mooi voorbeeld zit in de Wet Collectieve Warmte: een aanwijzing van een warmtekavel door de gemeente zorgt ervoor dat Europees aanbesteden niet hoeft.

- Voor energiegemeenschappen is dit minder helder vastgelegd in nationale wetten, behalve het Uitdaagrecht, waarbij aanbesteding niet nodig is.
- Als de constructie die nu in de gemeente Amsterdam toegepast wordt, werkt, kan het interessant zijn om dit na te volgen.

Vragen uit de zaal

Is de definitie in de energiewet niet genoeg voor bepaling van energiegemeenschappen? Waarom moet de gemeente er ook nog overheen gaan?

Antwoord Geert Kotter: De statuten van EC's voldoen tot nu toe niet altijd als de definitie in de energiewet; daarom onderzoeken we het in de gemeente. We voegen toe het woord: Gemeenschapsroute.

Hoe hangt het Didam-arrest hiermee samen?

Antwoord Jurgen: Het Didam-arrest - er is een Didam arrest I en II - zegt: 'je mag wel voor energiegemeenschap kiezen, maar je moet wel selecteren'. Jurgen is het niet eens met dat Didam-vonnis: eigenlijk zou een gemeente niet alsnog een aanbesteding hoeven te organiseren. Hoezo immers zou je die ene EC laten concurreren met een andere EC? Er is maar 1 gemeenschap.

Hoe weet de gemeente nou of ze met het geven aan een EG de beste prijs krijgt?

Antwoord: dat volgt inderdaad niet uit de wet, want er wordt niet alleen op prijs getoetst. Ook opbouw sociale samenhang, participatie, lokaal eigendom, energierechtvaardigheid, etc, zijn aspecten om op te toetsen.

Energiecoaching is als opgave soms groter dan wat EC aankan. Is een combi met commerciële partij denkbaar?

Antwoord: ja, je kunt de opdracht bijvoorbeeld in percelen opdelen.

Als koepel van EC's ondersteunen wij EC's via de route van DAEB (Dienst voor Algemeen Economisch Belang), hoe verhoudt zich dat tot voorgaand verhaal?

Antwoord: dat heeft vooral te maken met staatssteun, wat net iets anders is, maar zit wel in hetzelfde spectrum. Er kleeft een aantal nadelen aan DAEB, bijvoorbeeld na zoveel jaar kan/mag de overheid die steun niet meer bieden. Het instrument is in de praktijk vaak complex en gaat doorgaans gepaard met een flinke administratieve last wat vraagt om een aanzienlijke tijdsinvestering. Beter is het om de keuze maken voor de gemeenschap, dan is DAEB niet nodig.

In de Casus E-coaches wordt de energiegemeenschap vooral gedefinieerd via de activiteit, maar is governance dan niet ook van belang?

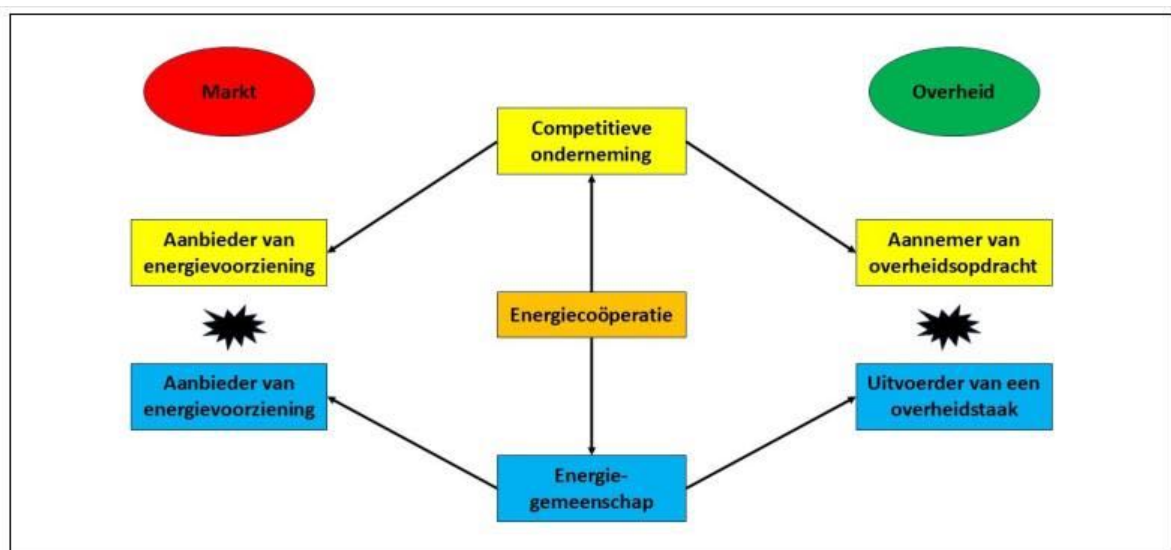
Antwoord: Je hoeft niet al de activiteiten te doen. Governance is ook van belang, het gaat om een optelsom. Lokaliteitsbeginsel bijvoorbeeld is ook van belang.

Parallelsessie Directe Gunning – Jurgen van der Heijden en Geert Kotter (Duurzaam Weesp / APEC)

Deel 1: Bespreking hand-out door Jurgen van der Heijden:
De 2 routes voor een energie-coöperatie.

Figuur1 : De twee routes voor energie-coöperaties

- Je wordt als EG geacht in te zetten op bredere welvaart omgeving. Voorbeeld is Betuwewind, winst wordt teruggestopt in nieuwe projecten.
- Eerst moet bepaald worden of het overheidstaak betreft voor bredere welvaart of dat het alleen over 'geld verdienen' gaat. Overheid kan dat bepalen vanuit de EU-richtlijn. Percentages van

lokaal eigendom (50% of meer) zijn daarbij niet van belang.

- Het Uitdaagrecht is in NL teruggebracht naar Petitierecht. Op elk moment kun je als burger en gemeenschap de overheid vragen stellen en de overheid dwingen om beleid te maken. Je kunt in je petitie aanwijzingen voor dat gewenste beleid geven.
- We moeten tegelijk eens van het Didam-arrest af. Na Didam 1 en Didam 2 (deze arresten bestaan al) moet er zeker een Didam 3 komen die beter klopt. Jurgen is een Oefenrechtbank aan het organiseren om dit uit te werken.
- Het is niet geloofwaardig om als energie-coöperatie zowel commercieel als niet commercieel te willen werken. Een energiegemeenschap werkt per definitie niet commercieel.

Vragen uit de zaal

Een solar carport kan door iedereen gebouwd worden. Dus eerst moet gemeente bepalen of het een gemeenschapszaak is. En dat in beleid vastleggen. Dus een volgende solar carport is dan ook automatisch een gemeenschapsding? Antwoord: ja, dat klopt.

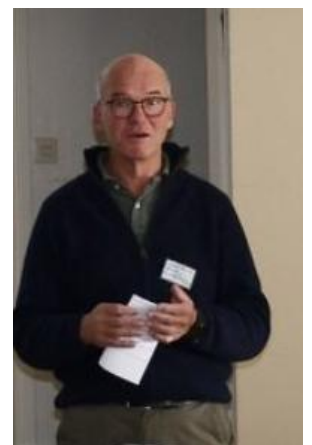
Wanneer is energietransitie geen overheidszaak?

Antwoord: energie is inderdaad een nuts-functie. En bedrijven kunnen zaken ervoor leveren, zoals pijpen in de grond leggen, kabels trekken, etc. Dat gaan inwoners niet doen. Laat iedere partij doen waar ze goed in zijn.

Deel 2: Voorwaarden voor gemeenschap om in aanmerking te komen voor directe gunning, Geert Kotter, Weesp Duurzaam / APEC, casus Amsterdam

- In november 2024 is door gemeente Amsterdam besloten in haar beleid op te nemen dat EG's bestaan naast overheden en marktpartijen. Daardoor kan er een opdracht aan hen *gegeven* worden onder de noemer uitdaagrecht of anderszins - het woord '*gunnen*' hoort bij aanbesteden.
- Kenmerken van EG's: Open, transparant, geen winst als hoofddoel, democratisch. Dus bv's en stichtingen uitsluiten? Dat is nog wel onduidelijk, want je *hoeft* geen coöperatie te zijn.
- Vervelend van coöperatie is dat je volgens de Belastingdienst btw-plichtig bent en dus winst maakt: dat matcht slecht. Winst naar 0 afromen kan oplossing zijn, maar toch.
- Juristen in Amsterdam moeten het eens zijn over hoe dit gaat gelden.

- Puzzels voor Weesp Duurzaam en APEC met 30-60 partijen actief voor de gemeente Amsterdam: Hoe pakken we de klus interne governance aan? Gaan we 60 partijen in huis houden, en wie mag het werk dan gaan doen? In het grote Amsterdam is dat wat lastig. In Gooise Meren bijvoorbeeld makkelijk, want daar is maar 1 EC. Vandaar dat we met de koepel bezig zijn in Amsterdam.
- Werkgebieden: wind, zon, besparen, warmte. Meeste EC's willen tot nu toe maar 1 thema. We hopen op verbreding, want het gaat uiteindelijk om draagvlak.
- Afdeling Inkoop denkt tot nu toe alleen aan aanbesteden. Er moet eerst vraag voor komen: is dit voor energiegemeenschappen *of* voor aanbesteding?

Vragen uit de zaal:

Projecten in de energietransitie zijn steeds meer gebiedsgericht lokaal, dus op die manier kan het werk toch logisch verdeeld worden?

Antwoord Geert: het heeft vaak met grootte en professionaliteit te maken. We richten een Expertise Diensten Organisatie in. Daarbinnen kunnen we als EC's elkaar helpen. Grote EC's kunnen coördinatoren van werkgebied worden.

Kan een cooperatie ook EG zijn?

Antwoord: dat weten we nog niet. In Amsterdam zijn we de Chamber of Commons aan het maken. Straks is er een Ondernemerskamer en een Gemeenschapskamer. Dus we zijn bezig met lidmaatschapscriteria en we zijn er nog niet uit. Opmerking uit zaal: professor Björn Hoops uit Groningen is bezig met definities van energiegemeenschappen. Zoals een coöperatie die een stichting runt.

Hoe legt een gemeente de positie van gemeenschappen vast in beleid? Amsterdam heeft advies laten maken, opdrachtgevers waren gemeente en APEC. En dat is overgenomen in beleid na een collegebesluit. En daarna zijn we gaan onderzoeken wat het concreet betekent. We kunnen overigens als APEC niet alle warmtetransitie doen in 10 jaar, maar we willen wel dat als een groep de vinger opsteekt, die dan ook de zeggenschap krijgt. Opmerking uit zaal: NP RES hoopt binnenkort met voorbeeld format te komen van een beleidskader voor gemeenten over de positie van energiegemeenschappen.

Ik heb het gevoel dat gemeenten wat bang zijn voor burgers, dan sta je als gemeente niet zo te wachten op dit soort beleid. Willen gemeenten dit eigenlijk wel? Antwoord: gemeentebestuur mag zeggen: ik begin er niet aan. Dat is politiek primaat.

Hoe verhoudt subsidie aan energiegemeenschappen zich tot deze materie?

Antwoord: Als je als gemeente zegt dat het een zaak is voor EG, dan is dat sturend voor het werk. Subsidie is net wat andere keuze: andere partij kan ook vragen naar de subsidie - dit gaan we nog verder uitzoeken.

Aanbevelingen aan de Minister van Klimaat en Groene Groei

Minister Hermans heeft een werkgroep die een notitie schrijft over energiegemeenschappen. Daar hebben we als TNO-contact mee. Welke aanbevelingen geven we hen vanuit deze bijeenkomst?

1. Minister vragen: duik nog eens in Didam-arrest en zorg dat het klopt voor EG's.

2. Volg het Deense model: daarin staat de overheid voor gemeenschappen voor warmte, zonder aanbestedingen.
3. Neem een resultaatverplichting op voor 100% lokaal eigendom ipv. inspanningsverplichting. Want tot nu slechts *streven* naar 50% eigendom.
4. Hoe ziet de minister de rol van de gemeenschap tov. overheid? Laat de minister aub. de balans herstellen, zodat gemeenschappen en het middenveld kan bestaan, naast overheden en bedrijven.
5. Heb het lef om gemeenschappen aan de bal te brengen: overheid faciliteer de gemeenschappen! Verdiep je in de Italië waar dit al heel gewoon is.
6. Versterk het faciliterend kader voor gemeenschappen met voorlichting, ondersteuning, know how, financiering, etc.
7. Volg de Europese Richtlijn nou eens, want je bent in overtreding. Positie en faciliterend kader voor energiegemeenschappen is vanuit Europa verplicht, iedere lidstaat moet eraan voldoen.
8. *Veiligheid* zit ook in kleine smart grids waar je lokale energiegemeenschappen goed voor kunt gebruiken. Benut een deel van het defensiebudget (800 miljard) voor de ontwikkeling van lokale energiegemeenschappen.
9. Definieer de rol van Energiegemeenschappen in het energiesysteem. Neem hun rol stevig op in de visie op de energietransitie.
10. In de keuze tussen EG, markt en overheden: energie is een basisvoorziening: dat kan dus ook naar de gemeenschap ipv. naar de markt.
Wat betekent dat voor de rol van de overheid?
11. Duik goed in en benut het uitdaagrecht. Kijk wat de betekenis daarvan kan zijn. Benut dit voor het versterken van de relatie tussen gemeente en EG's.
12. Denk na over overgangsregeling van energiecoöperatie naar energiegemeenschap.
13. Voorkom als overheid dat energiegemeenschappen worden gedwongen mee te doen aan aanbestedingen. Een gemeenschap hoeft niet te concurreren met zichzelf of het bedrijfsleven.

Parallelsessie Maatschappelijke aanbesteding, Bas Ruis & Carmen Luke – St. FIXbrigade NL en Eva Winters

Deel 1: Eva Winters beschrijft in haar introductie de verscheidene routes die voor gemeenten kunnen leiden tot gunning:

- Route 1: één op één gunning (kleinere opdrachten)
- Route 2: samenwerking waarbij gemeente in de lead blijft
- Route 3: 'Voorbehouden aanbesteding' aan een speciale groep inschrijvers: uitsluitend sociale ondernemingen die minimaal 30% mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst hebben, bij voorkeur aantoonbaar door middel van een PSO30+-certificaat
- Route 4: Gemeenschaps-proof: dit omvat een tiental kwalificaties die een rol spelen om de meest geschikte partij te selecteren zoals lokale kennis, aansluiting bij een gemeenschap, kwaliteit, etc.

De FIXbrigade leidt het project over subsidie- en aanbestedingstrajecten in Amsterdam. Deze organisatie houdt onder andere bezig met de bestrijding van energiearmoede en verduurzaming in verscheidene gemeentes. Bas is directeur-bestuurder, Carmen is regio-coördinator Noord-Holland en coördinator financiële en juridische ondersteuning.

De FIXbrigade is in Amsterdam ontstaan in 2018 vanuit een buurtinitiatief. Men nam de hulpbehoefte waar van buurtbewoners met een laag inkomen. Inmiddels zijn ze door het gehele land actief (30 FIXbrigades) om gemeenten en buurtinitiatieven de opgedane ervaring over te brengen.

Vanuit de start in 2018 groeit de organisatie middels een Efro-subsidie binnen 12 maanden naar 75 medewerkers waarvan 30 betaalde krachten. In mei 2023 wordt de FIXbrigade gedwongen mee te strijden in een aanbestedingstraject.

Hoewel de FIXbrigade zelfs door koningin Maxima erkend wordt tijdens een bezoek aan de Dapperbuurt, krijgt het in december 2023 de mededeling dat de aanbesteding is verloren aan een andere partij.

ERVARINGEN

De FIXbrigade ontbeerde ervaring op het aanbestedingsvlak. Het proces bleek 'een monster' te zijn van jargon, juridische taal en ondoorzichtigheid. Desalniettemin stelde de gemeente Amsterdam dat deze aanbesteding verplicht was.

Er is veel gelobbyd met lokale politieke partijen. Wat ondersneeuwde was de mogelijkheid om buiten de aanbesteding om naar alternatieve routes te zoeken.

Zeer positief was de ervaren welwillendheid door bijvoorbeeld zware technische eisen uit de aanbesteding te halen. De macht van de inkoper van de gemeente is ongemeen groot. Die inkoper beschouwt het traject klinisch, vanuit een juridisch perspectief.

Al met al werd het traject ervaren als zeer complex. De gesprekspartner vanuit de gemeente gaf aan dat het goed zou komen, omdat de FIXbrigade gezien zou kunnen worden als een 'sociale firma'. Waarschijnlijk is pas later vanuit juridisch oogpunt naar dit aspect gekeken, en is toen duidelijk geworden dat er op dit moment eigenlijk geen beleidsinstrument is dat expliciet voordeel biedt aan een organisatie met de status van 'sociale firma'.

Hierdoor is waarschijnlijk gekozen voor een voorbehouden opdracht. Het probleem hierbij was echter dat de definitie van een sociale onderneming in het kader van een voorbehouden opdracht veel strikter is dan de gangbare Nederlandse of Europese definities. Zo vereist deelname aan een voorbehouden opdracht dat ten minste 30% van de werknemers in de onderneming gehandicapt of kansarm is, aan te tonen middels een PSO30+ certificaat. Dit certificaat wordt echter niet zomaar toegekend en is vrijwel onmogelijk op korte termijn te verkrijgen wanneer dit onverwachts als aanbestedingseis wordt opgenomen.

Deze situatie heeft ertoe geleid dat een toch al complexe aanbesteding voor een initiatief zoals FIXbrigade nóg ingewikkelder werd gemaakt (ze dachten namelijk aan alle eisen te voldoen). Mijn indruk is daarom dat deze aanpak averechts heeft gewerkt en de aanbesteding minder geschikt ('gemeenschapsproof') heeft gemaakt voor dergelijke maatschappelijke initiatieven.

In de discussie die volgt met het aanwezige publiek wordt er zowel door ambtenaren als energiegemeenschappen gepleit niet mee te doen met aanbestedingen. Een provinciale ambtenaar suggereert ondersteuning aan de energiegemeenschap op het moment dat aanbesteding toch móet plaatsvinden.

Een belangrijke constatering uit de dialoog met de gasten is dat een aanbesteding voor een opdracht die al wordt uitgevoerd vrijwel altijd scheefloopt.

Struikelblokken bevinden zich o.a. in de communicatie tussen de betrokken partijen: jargon, technische kennis, hoeveelheid communicatie. Maar het belangrijkste struikelblok is dat de uitvoering van een energiearmoede-aanpak vooral een duidelijk sociaal-maatschappelijk karakter heeft. Dit karakter verschilt fundamenteel van reguliere diensten en producten op de markt. Bij een energiearmoede-aanpak gaat het immers primair om het bereiken van kwetsbare huishoudens, het opbouwen van vertrouwen en het waarborgen dat maatregelen kwalitatief goed worden uitgevoerd.

Deze sociale aard van de dienst laat zich daarom lastig vangen in een commerciële aanbestedingslogica. Het is in feite alsof je appels met peren vergelijkt, waarbij degene die de vergelijking maakt, ook nog eens allergisch is voor peren. Je kunt dan bijna niet winnen, omdat de aard van deze dienst niet past binnen de logica van een aanbesteding. Een aanbesteding is uiteindelijk niets anders dan het opstellen van een offerte volgens een vooraf vastgestelde commerciële aanbestedingsstructuur.

Conclusie:

1. doe als sociale onderneming niet mee met een aanbesteding.

2. voorkom als beleidsmakers dat sociale ondernemingen gedwongen worden om aan aanbestedingen deel te nemen. De aard en het doel van sociale ondernemingen vragen om beleidsinstrumenten die beter aansluiten op hun sociale en maatschappelijke karakter.

Moet het toch:

- Ireen Boon adviseert ondersteuning vanuit gemeente/provincie tegenover marktpartijen met veel meer ervaring
- Splits 'materiaal' en 'uitvoering' van elkaar. De sociale organisatie kan zich dan focussen op de eigen 'core-business'.
- Gebruik heldere taal en definities om juridisch gesteggel te voorkomen.

De FIXbrigade leerde een aantal 'lichtpuntjes' tijdens dit aanbestedingstraject, waaronder:

1. deel ..... in kleinere percelen op om toegang voor sociale initiatieven te vergroten,
2. leg focus op een lokale verankering om de impact op een buurt te maximaliseren,
3. benadruk de maatschappelijke meerwaarde en werkgelegenheid die voortkomen uit het project.

Na beide parallelsessies werden plenair de uitkomsten van beide sessies kort gedeeld.

**Terugkoppeling sessie Maatschappelijke aanbesteding,
Bas en Eva**

- Casus Amsterdam FixBrigade; Met aanbesteden wurm je je in een wedstrijd waar je als sociale onderneming die óók maatschappelijke doelen nastreeft, moeilijk in past. Casus in Amsterdam werd verloren door het systeem en eigen foutjes. Sociaal maatschappelijk in een aanbesteding? liever niet.
- Conclusies: kleine initiatieven als FIXBrigade zijn niet voor dat soort aanbesteding. Beter om met gemeente te spreken over hoe het zou moeten. We zijn blij om na dit verlies, anderen te leren van onze fouten en hoe het anders kan. Belangrijk om kennis ter ondersteuning te bieden vanuit overheid.

Terugkoppeling sessie Directe Gunning, Geert en Jurgen

- Gemeenschapsroute is de tegenhanger van de aanbestedingsroute.
- Eerst moet inkoop bepalen welke route er bewandeld moet worden.
- Wat ons betreft gaat elke afdeling inkoop zo werken.
- Gemeenschap gaat niet alleen om energie: meer veiligheid door kleinere lussen, gemeenschap doet meer, zoals community building, dat zijn extra waarden.

De geanimeerde borrel gaf ruim tijd om bij te praten waar door velen maximaal gebruik van werd gemaakt.

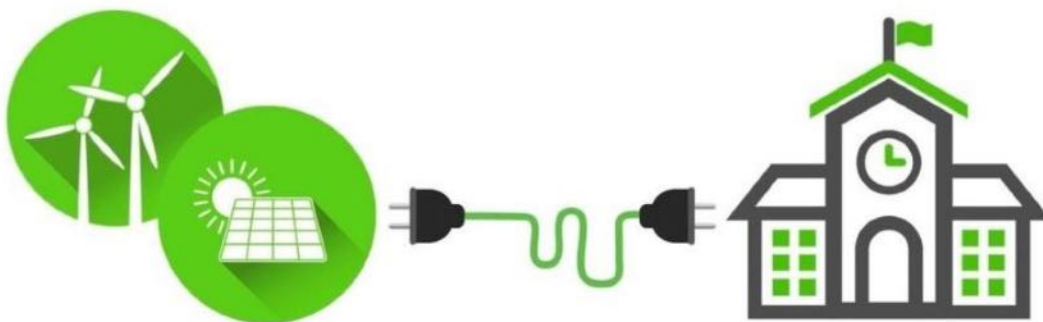

Seminar "Aanbesteden niet nodig"
13 maart 2025

Gunnen
is een werkwoord

Bijlage I: Vereisten aan overheid en energiegemeenschap voor het geven van opdrachten

Welke vereisten voor het geven van opdrachten aan een gemeenschap?

7jan25, bron: Job Swens, J-OB

Dit document geeft een samenvatting van de vereisten voor het ‘geven van een opdracht’ door een gemeente aan een energiegemeenschap.

Wat is een energiegemeenschap?

Energiegemeenschappen zijn gezamenlijke initiatieven van burgers en/of lokale (midden- en klein-) bedrijven om energieoplossingen binnen hun wijk, dorp of stad te bieden. De Energiewet stelt dat energiegemeenschappen het recht hebben om energie te produceren, leveren en op te slaan, en onderling energie te delen.

De aangenomen Energiewet eist voorsnog dat burgers en midden- en kleinbedrijven die willen delen, klant zijn bij dezelfde energieleverancier. Dit is echter in strijd met de EU richtlijnen. Daarom is er nu al, voordat de wet in werking is getreden, een voorstel voor een wetswijziging ingediend. Zodra die is aangenomen is de tussenkomst van een leverancier niet meer verplicht.

Waarom opdrachten gunnen aan een energiegemeenschap?

De energietransitie gaat (te) traag, energieprijzen zijn afhankelijk van de internationale energiemarkt en energiearmoede wordt niet opgelost. Lokale energie-initiatieven zijn sneller, goedkoper, persoonlijker en beter toegerust op de unieke situatie in een wijk, dan regionale of nationale ondernemingen. Als lokale energiegemeenschappen of -coöperaties echter moeten concurreren met commerciële partijen in een aanbesteding, verliezen ze veelal omdat vrijwilligers het werk moeten doen en de financiën ontbreken om experts in te huren.

Voorwaarden aan gemeente én energiegemeenschap

Er worden voorwaarden gesteld aan de gemeente en aan de energiegemeenschap bij gunning.

1. Voorwaarden aan een gemeente voor gunning van een opdracht

Een gemeente mag een energiegemeenschap een directe opdracht gunnen op voorwaarde dat het uitvoeren van die activiteit opgenomen is in het gemeentelijk beleid.

2. Vereisten aan een energie-gemeenschap voor het ontvangen van een opdracht

De partij waaraan gegund wordt, moet een ‘juridische entiteit’ zijn. Als het gaat om energie-opwek, energie leveren of delen, is het logisch om te voldoen aan de juridische vereisten voor een ‘energiegemeenschap’. Die vereisten zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel: Vereisten aan energie- en warmtegemeenschappen

Leeswijzer:

- **zwart:** voorwaarden voor zowel energiegemeenschappen als warmtegemeenschappen
- **blauw:** voor energiegemeenschappen (conform de 'energiegemeenschappen voor burgers' uit de Elektriciteits-Richtlijn ((EU) 2019/944)) en de **Hernieuwbare Energie Richtlijn ((EU) 2018/2001))**
- **rood:** voor warmtegemeenschappen (conform de 'hernieuwbare energiegemeenschappen' uit de **Hernieuwbare Energie Richtlijn ((EU) 2018/2001))**

Juridische vereisten aan...	
Energiegemeenschappen:	Warmtegemeenschappen:
1. Juridische entiteit, geregistreerd bij KvK 2. Niet gericht op winst; 3. Participatie open, vrijwillig en vrijelijk te beëindigen; 4. de feitelijke zeggenschap ligt bij leden 5. aldus vastgelegd in de statuten	
6. doel: milieu-, sociale of economische voordelen te realiseren voor leden;	6. doel: milieu-, sociale of economische voordelen te realiseren voor leden, of aan de plaatselijke gebieden waar ze werkzaam is;
7. verricht activiteiten op de energiemarkt voor leden, aandeelhouders en vennoten	7. actief als warmtebedrijf voor leden, aandeelhouders en vennoten
8. leden zijn natuurlijk personen, micro-ondernemingen, kleine ondernemingen, lokale openbare lichamen, gemeenten, waterschappen, provincies of gemeenschappelijke regelingen;	8. leden, vennoten of aandeelhouders zijn uitsluitend natuurlijke personen, micro-ondernemingen, kleine ondernemingen, middelgrote ondernemingen of lokale openbare lichamen, of aandeelhouders van de rechtspersoon, gevestigd in de nabije omgeving van de collectieve warmtevoorziening;
9. Gemeenschap maakt gebruik van duurzame bronnen als belangrijkste energiebron.	9. Gemeenschap maakt gebruik van duurzame warmtebronnen als belangrijkste warmtebron;
10. De gemeenschap moet voldoen aan sociaal-maatschappelijke eisen, zoals vastgesteld door de gemeente	